

СТРАТЕГІЧНО-ОРІЄНТОВАНІ НАПРЯМИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

*В. В. Прохорова, д. е. н., професор, Українська інженерно-педагогічна академія, vkprohkorova@gmail.com, orcid.org/0000-0003-2552-2131,
О. В. Божанова, к. е. н., доцент, Національна металургійна академія України, bozhanovaelena@gmail.com, orcid.org/0000-0003-2927-7356*

Методологія дослідження. Результати отримані за рахунок застосування методів: абстракції – при встановленні сутності поняття «інноваційний розвиток підприємства», систематизації та групування – при класифікації напрямків інноваційного розвитку промислового підприємства.

Результати. Розглянуто сучасні загальноприйняті визначення поняття «інноваційний розвиток підприємства», виокремлено їх специфічні ознаки та продемонстровано відсутність одностайності щодо розуміння даної категорії. Інноваційний розвиток промислового підприємства представлено як економічний процес, елементами якого є зростання та занепад. Виокремлено ознаки циклічної природи інноваційного розвитку та надано якісну оцінку складових економічної динаміки. Поглиблено теоретичні основи класифікації напрямів інноваційного розвитку підприємства. На основі аналізу наукових підходів уточнено сутність базових понять, найбільш уніфікованими визнано системний та процесний підходи.

Новизна. Запропоновано власне визначення поняття «інноваційний розвиток промислового підприємства», під яким доцільно розуміти цілеспрямовані, закономірні, незворотні зміни в діяльності підприємства в стратегічному періоді, що базуються на впровадженні новостворених або вдосконалених технологій, продуктів або послуг; враховуючи перманентну ефективність реалізації управлінських рішень організаційно-технічного характеру (виробничого, адміністративного, комерційного тощо), що полівекторно підвищує конкурентоспроможність промислового підприємства. Доповнено класифікацію напрямів інноваційного розвитку промислового підприємства.

Практична значущість. Доведено, що для здійснення ефективної фінансово-господарської діяльності промисловим підприємствам постійно потрібно розробляти та впроваджувати стратегію інноваційного розвитку. Відповідно, ефективна стратегія інноваційного розвитку може стати дієвим інструментом в сучасній конкурентній боротьбі. Стратегії інноваційного розвитку промислового підприємства повинні впроваджуватись не тільки на рівні підприємства, але й на рівні держави, забезпечуючи сприятливі інвестиційні умови, удосконалення інноваційної, економічної та податкової політики, а також правового середовища в країні.

Ключові слова: інноваційний розвиток підприємства, формування, класифікація, напрям інноваційного розвитку підприємства, стратегія інноваційного розвитку підприємства.

Постановка проблеми. Сучасні умови господарювання вітчизняних промислових підприємств характеризуються економічною кризою, політичною нестабільністю, з різким зростанням рівня невизначеності зовнішнього середовища, загостренням конкуренції. Тому діяльність підприємств задля стабільного економічного розвитку повинна бути в біль-

шій мірі спрямована на інноваційний розвиток. Все це вимагає пошуку та застосування ефективних інструментів управління підприємством.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останнім часом питання про інноваційний розвиток підприємства привертає увагу багатьох дослідників. Дослідженню сутності

поняття «інноваційний розвиток підприємства» велику увагу приділяли у своїх працях О. Адаменко [1], І. Борисова [2], Г. Волобуєв [3], Х. Гумба [4], Н. Заглуміна [5], С. Ілляшенко [6] та інші науковці. Однак розуміння поняття «інноваційний розвиток підприємства» наповнювалось різним змістом. При цьому розгляд науковцями проблем інноваційного розвитку підприємства співіснує з відсутністю єдиного розуміння суті даного поняття у науковій літературі. Зрозуміло, що відсутність чіткого уявлення про сутність інноваційного розвитку підприємства, як економічного процесу призводить до помилок у формування стратегії інноваційного розвитку підприємства, яка є дієвим інструментом в сучасній конкурентній боротьбі.

Формулювання мети статті. Метою статті є визначення суті інноваційного роз-

витку підприємства, а також визначити стратегічно-орієнтовані напрями інноваційного розвитку промислового підприємства в сучасних економічних умовах.

Виклад основного матеріалу дослідження. В сучасних економічних умовах об'єктивна необхідність здійснення і прискорення процесу інноваційного розвитку вітчизняних промислових підприємств не викликає ніяких сумнівів. Проте успішний інноваційний розвиток промислового підприємства можливий тільки за умови прийняття найбільш адекватних, для конкретного підприємства управлінських рішень. В науковій літературі зустрічається безліч варіацій визначення поняття «інноваційний розвиток підприємства». В таблиці 1 наведено визначення сутності поняття «інноваційна розвиток підприємства».

Таблиця 1

Узагальнення наукових поглядів щодо визначення сутності поняття «інноваційний розвиток підприємства»

П.І.Б. автора 1	Інноваційний розвиток це- 2
О. Адаменко [1]	діяльність підприємства, що спирається на постійний пошук нових методів та засобів задоволення споживацьких потреб та підвищення ефективності господарювання; розвиток, що передбачає розширення міжінноваційної діяльності та впровадження інновацій в усі сфери діяльності підприємства
І. Борисова [2]	створення на фондовому ринку привабливості з точки зору доходності інвестиційного ризику, тобто підвищення вартості бізнесу шляхом управління інноваціями
Г. Волобуєв [3]	розробка і освоєння продуктових і технологічних інновацій, а також цілеспрямований пошук і розвиток специфічних компетенцій на основі формування сприйнятливості підприємства до інноваційних змін за рахунок реалізації різних видів інновацій.
Х. Гумба [4]	не тільки основний інноваційний процес, але і розвиток системи факторів та умов, необхідних для його здійснення, тобто інноваційного потенціалу
Н. Заглуміна [5]	сукупність відносин, що виникають у ході цілеспрямованого підвищення економічної ефективності та конкурентоспроможності організації на основі інновацій
С. Ілляшенко [6]	процес господарювання, що спирається на безупинному пошуку і використанні нових способів і сфер реалізації потенціалу підприємств у мінливих умовах зовнішнього середовища у рамках обраної місії та прийнятої мотивації діяльності і пов'язаний з модифікацією існуючих і формуванням нових ринків збуту
М. Касс [7]	складний та довготривалий процес інноваційних перетворень на підприємстві, що включає набір цілей, заходів, які плануються, систему мотивації та способи фінансування
А. Кібіткін, М. Чечуріна [8]	розгортання інноваційного процесу впровадження нововведень (частіше за все технічного, технологічного характеру)
О. Мороз [9]	процес пошуку та створення нової продукції та процесів на основі використання сукупності всіх наявних засобів та можливостей підприємства, що веде до якісних змін (підвищення конкурентоспроможності, збільшення стійкості в мінливих зовнішніх умовах, формування нових ринків збуту)
П. Микитюк, Ж. Крисько, О. Овсянюк-Берда- діна, С. Сковчиляс [10]	процес спрямованої закономірної зміни стану підприємства, що залежить від інноваційного потенціалу цього підприємства та джерелом якого є інновації, що створюють якісно нові можливості для подальшої діяльності підприємства на ринку шляхом реалізації уміння знаходити нові рішення, ідеї та у результаті винаходів.

І. Підкамінний, В. Ципуринда [11]	шлях, який базується на поглибленні поєднання цілей підприємства, його підсистем, цілей кожної особистості, яка працює в колективі, вдосконаленні її діяльності, вдосконаленні бізнес-процесів для досягнення загальних стратегічних цілей
Т. Пілявоз [12]	процес цілеспрямованого, послідовного руху підприємства до збалансованого інноваційного стану під впливом синергетичної дії зовнішніх та внутрішніх факторів, що визначають стійкість організаційно - функціональної системи підприємства в умовах ринкової економіки, який характеризується результатом якості, досягнутим залежно від інтенсивності та швидкості інноваційних процесів на підприємстві
С. Поляков, І. Степнов, [13] І. Федулова, [14] Ю. Погорелов [15]	такий розвиток підприємства, де джерелом розвитку є інновації

Джерело: систематизовано авторами на основі [1-15].

Аналіз наведених трактувань показує, що: по-перше, ряд науковців пов'язують інноваційний розвиток із розгортанням інноваційного процесу; по-друге, деякі науковці наголошують на тісному взаємозв'язку між інноваційним розвитком та потенціалом підприємства (передусім інноваційним); по-третє, є науковці, які дуже вузько визначають це поняття і фактично акцентують увагу лише на джерелі цього розвитку – інноваціях. Інші ж, наполягають, що основою інноваційного розвитку підприємства є інновації або управління ними, ототожнюючи цей розвиток із сукупністю відносин, що виникають у ході цілеспрямованого підвищення економічної ефективності та конкурентоспроможності, чи наполягають на тому, що він спрямований на підвищення вартості бізнесу, тобто на створення привабливості з точки зору дохідності інвестиційного ризику; по-четверте, ряд науковців фактично ставить знак рівності між розвитком та діяльністю; по-п'яте, існує позиція науковців, які наголошують, що інноваційний розвиток підприємства веде до якісних змін [10].

На думку авторів під «інноваційним розвитком промислового підприємства» доцільно розуміти цілеспрямовані, закономірні, незворотні зміни в діяльності підприємства в стратегічному періоді, що базуються на впровадженні новостворених, або вдосконалених технологій, продуктів або послуг; враховуючи перманентну ефективність реалізацію управлінських рішень організаційно - технічного характеру (виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру), що полівекторно підвищує конкурентоспроможність промислового підпри-

ємства. За такого підходу інноваційний розвиток промислового підприємства являє собою економічний процес, елементами якого є зростання та занепад. Якщо інноваційне зростання є позитивною компонентою економічної динаміки, то новаційний спад – негативною. Сукупність обох компонент утворює інноваційний цикл, що характеризується періодичними піднесеннями і спадами інноваційної активності. Інноваційному розвитку промислового підприємства також притаманні керованість, цілеспрямованість, вимірюваність.

Кожному підприємству, що має на меті інноваційно розвиватися необхідно визначитися з напрямком розвитку. Напрямки інноваційного розвитку класифікують за різними ознаками. В таблиці 2 наведено класифікацію напрямків інноваційного розвитку промислового підприємства.

Вибір напрямків інноваційного розвитку промислового підприємства одна з найважливіших стадій ухвалення управління економічних, передусім управлінських, рішень. Загалом вибір напрямку інноваційного розвитку промислового підприємства за своєю методологічною сутністю подібний до формування стратегії інноваційного розвитку. Аналіз наукової літератури показав, що на сьогодні відсутній єдиний підхід до розуміння понять «інноваційна стратегія» та «стратегія інноваційного розвитку». В економічній літературі зустрічається безліч варіацій визначення «інноваційна стратегія». Так Гриньов А. В. вважає, що інноваційна стратегія підприємства – це комплексний план, орієнтований на досягнення майбутніх результатів безпосередньо через інноваційний

процес (стадія досліджень, впровадження нововведень у виробниче використання, впровадження нового продукту в ринкове середовище). На думку Скібіцького О. М. інноваційна стратегія – це детальний комплексний

план виходу на ринок з нововведенням і забезпечення за допомогою його довгострокових конкурентних переваг.

Таблиця 2

Стратегічно-орієнтовані напрями інноваційного розвитку промислового підприємства в сучасних економічних умовах

Ознака	Напрямки інноваційного розвитку підприємства	Характеристика напрямків інноваційного розвитку підприємства
Стратегічна спрямованість інноваційного розвитку	збалансованого інноваційного розвитку	використовують в умовах безперервних і поступових технічних змін
	наступального інноваційного розвитку	використовують, якщо виникає ситуація швидких стрибкоподібних змін, коли необхідне вміння подолання технологічних розривів, досягнення випередження або збереження лідерства
	захищаючого інноваційного розвитку	є використанням результатів спостереження за діями підприємств-лідерів на ринку, що дозволить за короткий час відтворити досягнення цих фірм та вийти на ринок слідом за ними без претензій на займання провідних позицій
	абсорбуючого інноваційного розвитку	являє собою імітацію інноваційних перетворень і спрямування основних зусиль на забезпечення виробничого процесу
За масштабами	локальні	спрямовані на внутрішні зміни на підприємстві
	глобальні	покликані змінити не тільки внутрішню структуру підприємства, і призводять до змін у зовнішньому середовищі
За рівнем аналізу	стратегічні	покликані на реалізацію перспективних цілей
	Оперативні (тактичні)	виникають із поточної діяльності підприємства і реалізують досягнення оперативних цілей
Від функціональної діяльності	соціальні	характеризуються певною специфікою і мають такі відмітні особливості: – є результатом колективної творчості; – мають велику невизначеність наслідків; – характеризуються складністю оцінки їх ефективності; – наявність «тимчасового лага» між впровадженням інновації та проявом її ефекту; – мають більш широкую сферу застосування; – при їх реалізації відсутній обов'язковий супровід вимоги нового технічного оснащення; – характеризуються суміщенням стадії виготовлення і проектування, що прискорює інноваційний процес.
	виробничі	спрямовані на зміни у виробництві
	маркетингові	виникають під час використання нових підходів, нових методів у рамках маркетингових досліджень
	адміністративні	покликані змінити адміністративні методи в діловій практиці промислового підприємства
	Фінансово-економічні	Покликані змінити фінансово-економічні відносини, що виникають як у внутрішнього так і зовнішньому середовищі підприємства
За строком реалізації	довгострокові	Більше 8 років
	середньострокові	До 5–8 років
	короткострокові	До 2–3 років

Від сфери застосування	Продуктові	орієнтовані на продукт –впровадження нових моделей продукції, що випускається, і/або розроблення нової продукції для існуючих і/або нових ринків
	технологічні	орієнтовані на впровадження нової техніки та технологій
	ринкові	орієнтовані на модифікацію і/або захоплення нових ринків
	організаційно-управлінські	орієнтовані на впровадження нових методів організації виробництва, маркетингу, системи управління, нових фінансових інструментів та методів, впровадження нових форм активізації персоналу – стимулювання творчої діяльності, використання нових знань, поліпшення умов безпеки праці, охорони здоров'я тощо
	ресурсні	орієнтовані на освоєння нових видів і джерел сировини, матеріалів і/або нових підходів до використання традиційних
з маркетингових позицій	напрямки розширення меж ринку	охоплення нових сегментів ринку, нові способи використання товару, вихід на нові регіони
	розроблення і реалізації нового товару	нові модифікації традиційного товару; нові товари, що замінюють традиційні; нові товари, що задовольняють існуючі потреби іншим способом; принципово нові товари
	диверсифікації виробництва і збуту	пропозиція на нових ринках нових товарів, які розвивають традиційні напрямки діяльності підприємства; пропозиція на нових ринках нових товарів, не пов'язаних із попередніми видами діяльності, орієнтація на ніші ринку
від спонукальних мотивів підприємства-інноватора і споживача інновацій	«завоювання симпатій споживача»	характеризується збитковістю для підприємства-інноватора та прибутковістю для споживача, який отримує інноваційну продукцію з якісними характеристиками, що відповідають ціні
	«всебічні переваги»	забезпечує одночасно позитивний ефект підприємству-інноватору на вкладений інноваційний капітал та задоволення потреб споживачів у межах прийнятних ціні
	«ефект іміджу»	характеризується прибутковістю для підприємства-інноватора та збитковістю для споживача, який не отримує інноваційної продукції з якістю, що відповідає ціні
	«ефект чорного кола»	характеризується збитковістю як для підприємства-інноватора, так і для споживача, який отримує інноваційну продукцію з якісними характеристиками, що не відповідають ціні

Джерело: побудовано за:[16]

Кіндрацька Г. І. під інноваційним розвитком підприємства розуміє проект (модель) проведення головних інноваційних дій необхідних для реалізації корпоративних цілей, що спрямовані на певне оновлення окремих компонентів виробництва, реалізації та споживання продукції. Менюк Ю. В., Сасенко В. Ю визначають стратегію інноваційного розвитку як один із методів досягнення цілей підприємства, що відрізняється від інших своєю новизною, перш за все для цієї компанії і, можливо, для галузі, ринку, споживачів. Проте є науковці, що вживають ці два поняття як рівнозначні. Однак, автори погоджуються з думкою Шульгіна, Л. М., Юхименко В. В., які наголошують, що ці поняття є різними і інноваційна стратегія стосується застосування інноваційних методів у ході реалізації стратегії. А

стратегія інноваційного розвитку – є ефективним засобом управління розвитком підприємства і охоплює усі його елементи організації стратегії плануються і здійснюються одночасно або послідовно на декількох рівнях.

На промислових підприємствах стратегії інноваційного розвитку здійснюються одночасно або послідовно на декількох рівнях. Найчастіше виділяють три рівні: корпоративний, рівень підприємства (або бізнес-одиниць, що складають корпорацію), і функціональний. А. Томпсон та А. Стрікленд в своїй праці «Стратегічний менеджмент. Концепції і ситуації для аналізу» розрізняють різні ієрархічні рівні стратегій залежно від типу компанії. Для диверсифікованих організацій вони виділяють чотири рівні: корпоративну, бізнес-стратегію, функціональну та опера-

ційну стратегію. Для однопрофільних компаній: бізнес-стратегію, функціональну та операційну стратегію. А. Міщенко також виділяє чотири різні організаційні рівні: корпоративну (загальну) стратегію, ділову, функціональну та операційну стратегію. Е. Чаффі визначає, що формування стратегії відбувається на декількох рівнях: повна корпоративна стратегія та окремі бізнес-стратегії. Залежно від підходів до формування стратегії інноваційного розвитку науковці виділяють різні його елементи. Часто досить важко відрізнити системний та процесний підходи тому, що вони дуже тісно переплітаються.

На сьогодні єдиного підходу щодо формування стратегії інноваційного розвитку підприємства не існує. Дідченко О. І. виділяє вісім етапів стратегії інноваційного розвитку: визначення загального періоду формування стратегії інноваційного розвитку; дослідження факторів середовища; оцінка сильних і слабких сторін інноваційної діяльності підприємства; комплексна оцінка стратегічної позиції підприємства; формування стратегічних цілей інноваційної діяльності; розроблення цільових стратегічних нормативів інноваційної діяльності; прийняття основних стратегічних інноваційних рішень; оцінка розробленої стратегії інноваційного розвитку, а також два етапи реалізації стратегії: забезпечення реалізації стратегії і організація контролю за її реалізацією. Філіппова С. В. вважає, що етапами формування та реалізації стратегії інноваційного розвитку підприємства є: визначення головної цілі/місії фінансової стратегії підприємства; аналіз внутрішнього та зовнішнього фінансового середовища; оцінка конкурентоспроможності підприємства чи продукції; розробка варіантів фінансової стратегії; оцінка та вибір оптимального варіанта фінансової стратегії; оформлення та затвердження фін. стратегії як документа; реалізація розробленої стратегії; оцінка виконання стратегії. Чухраєва Н. М. підкреслює, що етапами формування та реалізації стратегії інноваційного розвитку підприємства є: визначення періоду реалізації стратегії; визначення стратегічних цілей інноваційної діяльності; розробка інноваційної політики; уточнення цілей стратегії; оцінка розробленої стратегії та

її виконання. Командровська В. Є. передбачає оцінку рівня мобілізації можливостей, що реалізується за таким порядком: аналіз окремих факторів, які організують поточний потенціал; визначення потенціалу, необхідного для реалізації «оптимальної» стратегії; розрахунок співвідношення бальних оцінок, які характеризують відповідність наявних можливостей оптимальним. Полінкевич О. виділяє комплексну оцінку ефективності стратегії, що складається з оцінки конкурентоспроможності підприємства та оцінки ефективності стратегії інноваційного розвитку.

Виходячи з вищенаведеного, слід дійти висновку, що стратегія інноваційного розвитку є функціональною стратегією підприємства і, власне, визначає тип поведінки підприємства на ринку. На сьогодні більшість вітчизняних промислових підприємств знаходяться в стані занепаду і майже банкрути і одним зі шляхів покращання свого фінансово-економічного стану і стати конкурентоспроможним на ринку є розробка стратегії інноваційного розвитку.

Висновки: В сучасних економічних умовах функціонування промислового підприємства можливе тільки за умови прийняття найбільш адекватних для конкретного підприємства управлінських рішень щодо його інноваційного розвитку. На нашу думку, інноваційний розвиток промислового підприємства являє собою цілеспрямовані, закономірні, незворотні зміни в діяльності підприємства в довготерміновому періоді, що базуються на впровадженні новостворених, або вдосконалених технологій, продуктів або послуг, а також організаційно-технічного рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно підвищують конкурентоздатність промислового підприємства.

З'ясовано, що кожному підприємству, що має на меті інноваційно розвиватися необхідно визначитися з напрямком розвитку. За різними ознаками наведено напрямки інноваційного розвитку промислового підприємства. Вибір напрямку інноваційного розвитку промислового підприємства за своєю методологічною сутністю подібний до формування стратегії інноваційного розвитку. Аналіз наукових підходів щодо формування стратегій інноваційного розвитку

промислового підприємства дозволив дійти висновку, що стратегія інноваційного розвитку є функціональною стратегією підприємства і власне визначає аттрактор поведінки підприємства на ринку.

Література

1. Адаменко О. А. Концептуальні засади інноваційного розвитку підприємств / О. А. Адаменко // Наукові праці Національного ун-ту харчових технологій. – 2010. – №35. – С. 5–10.
2. Борисова И. С. Основы инновационного развития предприятий / И. С. Борисова // Известия ПГПУ им. В. Г. Белинского. – 2011. – № 24. – С. 225–229.
3. Волобуєв Г. С. Сутність та передумови інноваційного розвитку підприємства / Г. С. Волобуєв // Економічний вісник Донбасу. – № 3(45). – 2016. – С. 213–217.
4. Гумба Х. М. Теоретические основы инновационного развития предприятий строительной отрасли: монография / Х. М. Гумба; МОН РФ, ФГБОУ ВПО «Моск. гос. строит. ун-т». – М. : МГСУ, 2012. – 200 с.
5. Заглумина Н. А. Формирование инструментария оценки уровня инновационного развития предприятия: автореф. дисс. на соискание ученой степени к. э. н.: 08.00.05 / Н. А. Заглумина. – Н. Новгород, 2011. – 26 с.
6. Ілляшенко С. М. Управління інноваційним розвитком: проблеми, концепції, методи: навч. пос. для студ. вузів / С. М. Ілляшенко. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2003. – 278 с.
7. Касс М. Е. Формирование стратегии инновационного развития предприятия на основе управления нематериальными активами: монография / М. Е. Касс. – Н. Новгород: ННГАСУ, 2011. – 159 с.
8. Кибиткин А. И. Концептуальный подход к оценке инновационного развития предприятия / А. И. Кибиткин, М. Н. Чечурина // Вестник МГТУ. – 2011. – Том 14. – №2. – С. 427–434.
9. Мороз О. С. Формування системи показників для оцінювання інноваційного розвитку підприємства / О. С. Мороз // Экономика Крыма. – 2012. – №3(40). – С. 263–266.
10. Микитюк П. П., Крисько Ж. Л., Овсянюк-Бердадіна О. Ф., Скочиляс С. М. Інноваційний розвиток підприємства: навч. пос. / П. П. Микитюк, Ж. Л. Крисько, О. Ф. Овсянюк-Бердадіна, С. М. Скочиляс. – Тернопіль : ПП «Принтер Інформ», 2015. – 224 с.
11. Підкаміньний І. М. Системні фактори впливу на інноваційний розвиток підприємства [Електронний ресурс] / І. М. Підкаміньний, В. С. Ціпуринда // Ефективна економіка. – 2011. – №3. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=480>.
12. Пілявоз Т. М. Інноваційний розвиток підприємства як важливий аспект розвитку економіки / Т. М. Пілявоз // Інноваційна економіка: Всеукр. наук.-ви-роб. журнал. – 2012. – №4. – С. 185–190.

13. Поляков С. Г. Модель инновационного развития предприятия / С. Г. Поляков, И. М. Степнов // Инновации. – 2003. – №2–3 (59–60). – С. 36–38.

14. Fedulova I. V. (2010). Sinerhetychna evolutsiyna model innovatsiynoho rozvytku pidpriemstva. [Synergetic evolutionary model of enterprise' innovation development]. Naukovi pratsi Natsionalnoho universytetu kharchovykh tekhnolohiy. 2010. – №36. – pp. 114-118.

15. Погорелов Ю. С. Оцінювання та моделювання розвитку підприємства: монографія / Ю. С. Погорелов. – Луганськ : Глобус, 2010. – 512 с.

16. Бубенко П. Т. Конспект лекцій з курсу «Інноваційний розвиток підприємства» (для студентів денної та заочної форм навчання освітнього рівня магістр спеціальностей 051 – Економіка. Економіка підприємства і 071 – Облік і оподаткування. Облік і аудит) / П. Т. Бубенко, М. С. Владимірова; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2016. – 138 с.

References

1. Adamenko, O.A. Kontseptualni zasady innovatsiynoho rozvytku pidpriemstva. (2010). Naukovi pratsi Natsionalnoho universytetu kharchovykh tekhnolohiy, (35), 5-10.
2. Borysova, I.S. (2011). Osnovy innovatsionnoho razvitiya predpriyatii. Izvestiya PGTU imeni V.G. Belinskogo, (24), 225-229.
3. Volobuiev, H.S. (2016). Sutnist ta peredumovy innovatsiynoho rozvytku pidpriemstva. Ekonomichnyy visnyk Donbasu, 3(45), 213-217.
4. Gumba, Kh.M. (2012). Teoreticheskie osnovy innovatsionnogo razvitiya predpriyatii stroitelnoy otrasli. MON RF, FGBOU VPO «Moskovskiy gosudarstvennyy stroitelnyy universitet». Moskva: MGSU.
5. Zaglumina, N.A. (2011). Formirovanie instrumentariya otsenki urovnia innovatsionnoho razvitiya predpriyatii. Extended abstract of candidate's thesis. Nizhniy Novgorod.
6. Illiashenko, S.M. (2003). Upravlinnia innovatsiynym rozvytkom: problemy, kontseptsii, metody. Sumy: VTD «Universytetska knyha.
7. Kass, M.E. (20011). Formirovanie strategii innovatsionnogo razvitiya predpriyatii na osnove upravleniya nematerialnymi aktivami. Nizhniy Novgorod: NNGASU.
8. Kibitkin, A.I., & Chechurina, M.N. (2011). Kontseptualnyy podkhod k otsenke innovatsionnogo razvitiya predpriyatii. Vestnik MGTU, T.14, (2). 427-434.
9. Moroz, O.S. (2012). Formuvannia systemy pokaznykiv dlia otsiniuvannia innovatsiynoho rozvytku pidpriemstva. Ekonomika Kryma. 3(40), 263-266.
10. Mykytiuk, P.P., Krysko, Zh.L., Ovsianiuk-Berdadina, O.F., & Skochylias, S.M. (2015). Innovatsiynyy rozvytok pidpriemstva. Ternopil: PP «Prynter Inform».
11. Pidkaminnyy, I.M., & Tsipurynda, V.S. (2011). Systemni factory vplyvu na innovatsiynyy rozvytok pidpriemstva. Efektyvna ekonomika, (3).

Retrieved from <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=480>.

12. Piliavoz, T.M. (2012). Innovatsiynny rozvytok pidpriemstva yak vazhlyvy aspekt rozvytku ekonomiky. *Innovatsiyna ekonomika*. (4), 185-190.

13. Piliavoz, S.G., & Stepnov, I.M. (2003). Model innovatsionnogo rozvitiya predpriyatiya. *Innovatsii*. 2-3 (59-60), 36-38.

14. Fedulova, I.V. (2010). Sinerhetychna evolutsiyna model innovatsiinoho rozvytku pidpriemstva [Synergetic evolutionary model of enterprise' innovation

development]. *Naukovi pratsi Natsionalnoho universytetu kharchovykh tekhnolohiy*, 36, 114-118.

15. Pogorielov, Yu.S. (2010). Otsiniuvannia ta modeliuvannia rozvytku pidpriemstva. Lugansk: Hlobus

16. Bubenko, P.T., & Vladimirova, V.S. (2016). *Konspekt lektsiy z kursu «Innovatsiynny nrozvytok pidpriemstva»*. Kharkiv: KhNUMH imeni O.M. Beketova.

СТРАТЕГИЧЕСКИ ОРИЕНТИРОВАННЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ ПРОМЫШЛЕННОГО ПРЕДПРИЯТИЯ

В. В. Прохорова, д. э. н., профессор, Украинская инженерно-педагогическая академия, Е. В. Божанова, к. э. н., доцент, Национальная металлургическая академия Украины.

Методология исследования. Результаты получены за счет применения методов: абстракции – при установлении сущности понятия «инновационное развитие предприятия», систематизации и группировки – при классификации направлений инновационного развития промышленного предприятия.

Результаты. Рассмотрены современные общепринятые определения понятия «инновационное развитие предприятия», выделены их специфические признаки и продемонстрировано отсутствие единства относительно понимания данной категории. Инновационное развитие промышленного предприятия представлено как экономический процесс, элементами которого является рост и стагнация. Выделены признаки циклической природы инновационного развития и представлено качественную ценку составных экономической динамики. Углублены теоретические основы классификации направлений инновационного развития предприятия. На основе анализа научных подходов уточнена сущность базовых понятий, наиболее унифицированными определены системный и процессный подходы.

Новизна. Предложено собственное определение понятия «инновационное развитие промышленного предприятия», под которым целесообразно понимать целенаправленные, закономерные, необратимые изменения в деятельности предприятия в стратегическом периоде, основанные на внедрении новых или усовершенствованных технологий, продуктов или услуг; учитывая перманентную эффективность реализации управленческих решений организационно-технического характера (производственного, административного, коммерческого и т.п.), что поливекторно повышает конкурентоспособность промышленного предприятия. Дополнена классификация направлений инновационного развития промышленного предприятия.

Практическая значимость. Доказано, что для осуществления эффективной финансово-хозяйственной деятельности промышленных предприятий необходимо постоянно разрабатывать и внедрять стратегию инновационного развития. Соответственно, эффективная стратегия инновационного развития может стать действенным инструментом в современной конкурентной борьбе. Стратегии инновационного развития промышленного предприятия должны внедряться не только на уровне предприятия, но и на уровне государства, обеспечивая благоприятные инвестиционные условия, совершенствование инновационной, экономической и налоговой политики, а также правовой среды в стране.

Ключевые слова: инновационное развитие предприятия, формирование, классификация, направление инновационного развития предприятия, стратегия инновационного развития предприятия.

STRATEGICALLY-ORIENTED DIRECTIONS OF INNOVATIVE DEVELOPMENT OF INDUSTRIAL ENTERPRISES

*V. V. Prokhorova, D.E., Professor, Ukrainian Engineering and Pedagogical Academy,
E. V. Bozhanova, Ph. D (Econ.), Associate Professor, National Metallurgical Academy of Ukraine.*

Methods. The results were obtained through the use of the following methods: abstraction – when establishing the essence of the concept of «innovative development of an enterprise»; systematization and grouping – when classifying the directions of innovative development of an industrial enterprise.

Results. Modern generally accepted definitions of the concept of «innovative development of an enterprise» are examined, their specific features are highlighted, and lack of unity regarding understanding of this category is demonstrated. The innovative development of an industrial enterprise is presented as an economic process, the elements of which are growth and stagnation. The signs of the cyclical nature of innovative development are highlighted, and the qualitative price of the components of economic dynamics is presented. The theoretical foundations for classifying the directions of innovative development of an enterprise are extended. Based on the analysis of scientific approaches, the essence of the basic concepts is clarified, the most unified are the systems and process approaches.

Novelty. Authors' definition of the concept of «innovative development of an industrial enterprise» is proposed, which is purposeful, regular, irreversible changes in the activities of the enterprise in the strategic period, based on the introduction of new or improved technologies, products or services; given the permanent effectiveness of the implementation of managerial decisions of an organizational and technical nature (production, administrative, commercial, etc.), which in multi-vector way increases the competitiveness of an industrial enterprise. The classification of areas of innovative development of an industrial enterprise is supplemented.

Practical value. It is proved that for the implementation of effective financial and economic activities of industrial enterprises, it is necessary to constantly develop and implement a strategy for innovative development. Accordingly, an effective innovation development strategy can become an effective tool in modern competition. Strategies for the innovative development of an industrial enterprise should be implemented not only at the enterprise level, but also at the state level, providing favorable investment conditions, improving innovative, economic and tax policies, as well as the legal environment in the country.

Keywords: innovative development of an enterprise, formation, classification, direction of innovative development of an enterprise, strategy of innovative development of an enterprise.

Надійшла до редакції 29.01.20 р.